

PRAKOVSKÉ noviny



Občasník občanov Prakoviec

Ročník III číslo 1 marec 2009 ISSN 1337-5520

PRAKOVČANIA NA PRAHU NOVÉHO ROKU BILANCUJÚ, SPOMÍNajú A TVORIA

Veľkonočne upratovaňe

Pred tu Veľku nocu, na te jarne šviatky rozhodla že Hanča, že zrobi poradky, že kuchňu i chyžu da si vymalovac, fšadzi kolo domu budze upratovac. Maľara až z mesta si došikovala, a doraz za rana mu rozkazovala: „Kuchňu mi poradne s vapnom obilice a do šických kutoch jahody zrobice!“ Maľar vymaloval, narobil jahody, Hanča posla pratac, bo hñed su tu hody, no perši za maľbu radne zaplacila a še na poradny oddych už cešila. Bula zunovana, ruky ju boľeli, co ešči vymyšlec staremu k večeri? „Čo tu budzem teľo vyhadovac dze – čo, varic še mi ñechce, ta otvorim lečo“. Vonka bula burka, voda še fest ľala, Hanča fľasku s lečom v kuchňi otvirala. Tu odrazu bum, tresk, jak s veľkym kanonom, až Hanča še najšla skuľana pod stolom. Vonka pada, ľeje, nevyžeň psa z domu, isto som še zľekla bľesku, abo hromu. No ñebul to bľesk, hrom, to ľečo strefilo, bo še Hanči v špajze cale pohubilo. Kedz še obačila, kukala jak dziva, nova maľba še jej zdala podozřiva.

„Co še to tu vlastňe se mnu porobilo? Bo vidzim na sceňe jahodoch das kilo“. Zapafila švetlo, pokukla na štrafy, No myšľela, že ju na mesce šľak trafi! Cale ľečo bulo tam, na povalline, medzi jahodami, co buli jak šviňe.

Caly plafon, sceny s mydlom umyvala a cihučko solzy do šurca puščala. Nebulo tu žadnej inakšej pomoci, ľem zohnac maľara, ľecec poňho v noci. Odznova maľovac, a robic poradky, take mala Hanča veľkonočne šviatky!

Margita Šrobárová



V našej obci je veľmi veľa tvorivých a šikovných žien, ktoré sa realizujú vo svojich koníčkoch a záľubách len doma. Žienky štrikujú, háčujú, vyšívajú, maľujú... jednoducho tvoria v každej oblasti. V októbri 2008 sme sa pre náš deficit kreativity rozhodli založiť KLUB TVORIVÝCH ŽIEN.

Oslovili sme pána starostu a požiadali ho o pomoc a zapožičanie priestorov v obci, kde by sa mohli realizovať naše kreatívne stretnutia. Pán starosta uvítal náš nápad, a tak sa od konca októbra 2008 tvorivé a kreatívne ženy z obce stretávajú každý utorok v malej zasadačke obecného úradu. Stretnutia sa nesú v duchu tvorivosti, nápadov a zručností nás všetkých. Každá z nás vie niečo iné, na každom stretnutí sa učíme a zdokonaľujeme v nových, ale aj tradičných technikách: découpage-servítková technika, tvorenie so slaným cestom, pečenie medovníkov, tvorenie s textilom, patchwork, savovanie, odlievanie sviečok a mnohé iné. Naučili sme sa vyrábať množstvo krásnych vecí pre potešenie, ale aj úžitok. Naše výrobky, ale aj medovníky, ktoré sme napiekli na vianočné sviatky, ste si mohli pozrieť a zakúpiť na VIANOČNOM TRHU v Prakovciach. V súčasnosti pripravujeme výrobky na veľkonočnú výstavu. Klub vedie Mgr. Drahoslava Vaščáková a Gerta Hojstričová, ktoré sa zdokonaľujú vo svojich zručnostiach a tvorivosti na rôznych kurzoch a dielnach s certifikátmi a tiež absolvujú kurzy realizované ÚLUVOM v Banskej Bystrici – točenie na hrnčiarskom kruhu. V lete máme naplánované tvorenie z hlíny, vypaľovanie starým spôsobom v zemi a vlastnoručne postavených peciach – raku keramiku. Srdečne pozývame všetky ženy, ktoré by sa chceli naučiť novým technikám alebo nám ukázať, čo dokážu, aby prišli v utorok o 17,00 do malej zasadačky OcÚ.

Mgr. Drahoslava Vaščáková



VEĽKONOČNÁ PÁSKA od Anny Urbanovej



Základné kysnuté cesto: 1 kg polohrubej múky, hrozienka, 2 žltky, 1,5 dl oleja, 1 čl prášku do pečiva, 1 kocka droždia, 0,5 l mlieka, 1 čl soli. Urobíme kvások (do kvásku 15 dg cukru), necháme podkysnúť a urobíme základné cesto.

Plnka: Zo základného cesta odoberieme 20 dg, pridáme 20 dg prelisovaného tvarohu, 2 žltky, 2 polievkové lyžice cukru a štipku soli a spracujeme redšie cesto. Necháme

podkysnúť. Keď sú cestá podkysnuté, vyberieme na dosku a základné cesto vyvaľkáme do kruhu. Dáme plnku („z ložky ščikám a ukladám do kruhu“) cesto poprekladáme do kruhu, obrátíme ho naopak a dáme do vymastenej formy. Do prostriedku cesta dáme 3 dl fľaštičku od zaváranín pomastenú olejom. Necháme ešte podkysnúť a pečieme pri 150 °C cca 45 minút. Pred pečením potrieme pásku vajíčkom, po upečení cukrovou vodou (cukor, vanilka, voda).

pokračovanie na str.4

**Pozývame Vás
na veľkonočnú výstavku v priestoroch Obecného úradu v Prakovciach,
ktorá sa uskutoční v predveľkonočnom týždni**

Máte v živote šťastie?

K šťastiu veľa netreba, stačí pocit spokojnosti, ale mnoho ľudí si myslí, že ho má iba vtedy, ak má zdravie, prácu, peniaze, rodinu, záľuby.

Podľa týchto kritérií by však svet bol plný nešťastných ľudí, pretože iba v niektorých prípadoch sa šťastena usmiala až tak na široko. Poznáme predsa mnohých telesne handicapovaných ľudí, ktorých vôľa osudu nezlomila, práve naopak. Aj tí, ktorí prišli o prácu, nemusia byť dlhodobo nešťastní, veď ak sa nevzdajú, možno práve táto udalosť ich naštartuje do nového začiatku, ktorý bude podstatne lepší ako doterajšia skutočnosť (a hádam donesie aj viac peňazí). Rodina je pre pokojný život veľmi dôležitá, každý niekam patrí a potrebuje mať sa kam vrátiť. Len nesmieme zabudnúť, že aj tu platí, že treba nielen brať, ale aj dávať. A ak máme ešte aj záľuby, ktoré nás naplňujú, svet je hneď krajší.

V dnešných Prakovských novinách vám opäť prinášame rôznorodé témy – všetky sú však o nás, obyvateľoch našej obce či už minulých alebo súčasných. Na žiadosť občanov sme mali v úmysle v tomto čísle uverejniť hospodársky výsledok obce, ale do našej uzávierky nebol odsúhlasený obecným zastupiteľstvom, takže nabudúce.

Prajem vám príjemné čítanie a v živote veľký kus šťastia, ktoré sa zide každému z nás.

Monika Kleknerová, šéfredaktorka



*Naši kolegovia Katka a pán Svitek nedávno oslávili okrúhle životné jubileá.
Želáme im všetko najlepšie, hlavne veľa zdravia a tvorivých síl!*

UZNESENIA

prijaté na zasadnutiach obecného zastupiteľstva
v Prakovciach

XXV. zasadnutie 17.12.2008

Uznesenie č. 183/2008

Obecné zastupiteľstvo schvaľuje organizačný poriadok obce Prakovce.

Uznesenie č. 184/2008

Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Dodatok č. 1, ktorým sa mení a dopĺňa VZN o správnych poplatkoch za pracovné úkony vykonávané Obecným úradom v Prakovciach.

Uznesenie č. 185/2008

Obecné zastupiteľstvo schvaľuje finančnú spoluúčasť obce na projekte „Revitalizácia centrálnej zóny Prakovce“ vo výške 1 950 000,- Sk v troch splátkach. Prvá vo výške 600 000,- Sk bude uhradená v roku 2008 a zvyšné dve na splátku v roku 2009.

Uznesenie č. 186/2008

Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Rozpočet obce Prakovce na rok 2009 a roky 2010 a 2011.

Uznesenie č. 187/2008

Obecné zastupiteľstvo súhlasí s predajom – príležitostným trhom spotrebného tovaru v P-Centre Klubu kultúry na deň 21.01.2009.

Uznesenie č. 188/2008

Obecné zastupiteľstvo neschvaľuje umiestnenie terminálov s videohrami v reštauračných zariadeniach obce Prakovce firmou ORFEX.

Uznesenie č. 189/2008

Obecné zastupiteľstvo ruší uznesenie č. 156/2008.

Uznesenie č. 190/2008

Obecné zastupiteľstvo schvaľuje odpredaj časti pozemku parc. č. KNC 1036/1 (druh pozemku – trvalé trávnaté porasty) v k. ú. Prakovce o výmere 1084 m² za účelom užívania na voľno-časové aktivity

XXVI. zasadnutie 20. 1.2009

Uznesenie č. 191/2009

Obecné zastupiteľstvo schvaľuje VZN obce Prakovce o mieste a čase zápisu dieťaťa na plnenie povinnej školskej dochádzky v Základnej škole s MŠ Prakovce.

Uznesenie č. 192/2009

Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Dodatok č. 2 k VZN obce Prakovce č. 2/09 o miestnych poplatkoch za pracovné úkony vykonané Obecným úradom v Prakovciach.

Uznesenie č. 193/2009

Obecné zastupiteľstvo schvaľuje voľby hlavného kontrolóra obce Prakovce tajným hlasovaním na deň 2.3.2009. Kandidát uchádzajúci sa o funkciu hlavného kontrolóra má spĺňať podmienky: k prihláške podanej 14 dní pred voľbami priložiť overený doklad o vzdelaní (úplné stredoškolské s ekonomickým zameraním) a výpis z registra trestov.

Uznesenie č. 194/2009

Obecné zastupiteľstvo schvaľuje poslancov RNDr. V. Timkovičových, Bc. J. Blaškovanu, Ing. M. Piska do komisie, ktorá preverí formálnu stránku prihlášky uchádzačov o funkciu hlavného kontrolóra obce.

Uznesenie č. 195/2009

Obecné zastupiteľstvo súhlasí s predajom – príležitostným trhom spotrebného tovaru v P-Centre Klubu kultúry v Prakovciach na deň 26.1., 12.2., 20.2. a 24.2.2009.

Uznesenie č. 196/2009

Obecné zastupiteľstvo schvaľuje navýšenie platu starostu obce podľa Zákona č. 253/1994 Z.z. (zákon NR SR o právnom postavení a platových pomeroch starostov obcí a primátorov miest) v znení neskorších predpisov o 10 % mesačne pre rok 2009.

JUBILANTI

80 rokov

Ernest Hupka
Fridrich Svitek

75 rokov

Mária Bernáthová
Mária Dybová
Anton Horváth
Karol Koseček
Pavel Pindroch
Magdaléna Dirová
Mária Gaľová

70 rokov

Artúr Kottner
Božena Gordanová
Anna Nestoriková

NARODENIA

(do 3. 2. 2009)

Gréta Černická
Fabián Turták
Nina Gregová
Adam Ferenc
Pavol Žiga
Zoja Pustaiová
Ján Lušňák
Ema Papcunová

ÚMRTIA

(do 19. 2. 2009)

Marián Horváth
Anna Chamilová
Dušan Dorčák
Ján Horváth
Mária Libová
Ondrej Horgoš
Anna Libová

Zdroj: OcÚ Prakovce
Evidencia obyvateľstva, p. Jolana Pisková

S
P
O
L
O
Č
E
N
S
K
Á
R
U
B
R
I
K
A



SPOLUPRÁCA POKRAČUJE ...

Už štyri roky spolupracuje SOU Prakovce so strediskom praktického vyučovania CJD Geradstetten, ktoré sa nachádza v malej dedinke Remshalden neďaleko mesta Stuttgart. Počas týchto rokov sa zrealizovali obojstranné prípravné návštevy v oboch zariadeniach. V máji 2007 sa zrealizovala obojstranná výmena žiakov a výsledkom celého vzájomného projektu bolo vydanie kuchárskej knihy s 20 receptami v slovenskom a nemeckom jazyku. Po tomto vzájomnom projekte pokračovala spolupráca aj naďalej.

V dňoch 1. až 4.12.2008 prijali pozvanie zástupcovia CJD Geradstetenu pán Heinz Rudloff a Ullrich Scheer, aby spoločne s riaditeľom SOU Prakovce Ing. Jánom Blaškovanom prerokovali ďalšiu vzájomnú spoluprácu. V deň ich príchodu sa večer konala pracovná večera, na ktorej boli prezentované výsledky a prínosy vzájomného projektu „Kuchárska kniha“. Okrem plánovania ďalšej spolupráce sa diskutovalo aj o duálnom vzdelávacom systéme v Nemecku. Počas nasledujúcich troch dní prijali naši partneri z Nemecka pozvanie starostu Prakoviec Mgr. Pavla Lukáša, ktorý ich oficiálne privítal v obci

Prakovce a počas diskusie sa riešili otázky týkajúce sa infraštruktúry Prakoviec a problémov Prakovčanov. Po návšteve starostu obce Prakovce smerovali ich kroky do závodu, kde navštívili niekoľko firiem, v ktorých pracujú žiaci z SOU Prakovce.

Navštívili firmu Fermat, Lemakor, Potrubie a.s., kde sa mohli presvedčiť o kvalite vybavenej jednotlivých prevádzok firiem. Okrem pracovných povinností sme absolvovali aj malý výlet do Vysokých Tatier, návštevu banického múzea v Gelnici a Ústavu sociálnej starostlivosti v Prakovciach - časť Matilda Huta, ktorý vedie Mgr. Ladislav Kóňa a je jedinečným svojho druhu v oblasti vybavenia a starostlivosti o tieto postihnuté deti. Posledný deň návštevy mal pracovný charakter, pretože sa dokončili dva návr-



hy projektov, ktoré by sa mali realizovať pomocou programu celoživotného vzdelávania Comenius. V popoludňajších hodinách po krátkej návšteve Košíc a prehliadke historických pamiatok sa vrátili domov plní nových zážitkov, nových skúseností a s vedomím, že Slovensko je nádherná krajina, v ktorej žijú milí a dobrosrdeční ľudia.

PaedDr. Lenka Kaľavská Patzová

VÝROČNÉ SCHÔDZE

Začiatok nového kalendárneho roka býva spojený s hodnotením a bilancovaním. Aký úspešný bol rok 2008 pre niektoré organizácie v Prakovciach a čo majú v pláne v roku 2009, prinášame v tomto článku.

Zväz slovanskej vzájomnosti, miestna organizácia Prakovce

bilancoval svoju činnosť 29. 12. 2008. Aj v tomto roku hlavnou akciou tejto organizácie bola regionálna súťaž v speve slovenských a slovanských piesní - Slovanská pieseň, ktorá prebiehala tentoraz ako súčasť DNÍ PRAKOVIEC pri príležitosti 640. výročia prvej písomnej zmienky o obci. Jubilejný 10. ročník sa uskutoční v roku 2009. Pán Fridrich Svitek, predseda ZSV zhodnotil doterajšiu činnosť, poďakoval všetkým za aktívnu prácu a sponzorom za materiálnu pomoc.

Výbor ZSV pracoval v roku 2008 v tomto zložení:

Fridrich Svitek, predseda
Anastázia Minarová, podpredsedníčka
Soňa Kakalejová, tajomníčka
Margita Karkošáková, pokladníčka
Monika Kleknerová, členka
Dana Hudáková, členka
Olga Caganová, členka

Revízná komisia:

Marta Pojdaková, predseda
Helena Petrovská, členka
Zuzana Koscelanská, členka



Jednota dôchodcov Slovenska, miestna organizácia Prakovce

mala k 31. 12. 2008 158 členov. Na výročnej členskej schôdzi 29. 1. 2009 jej predseda Ján Matúško za hojnej účasti členov zhodnotil činnosť za uplynulé obdobie - uskutočnili sa prezentácie zdravotníckych pomôcok, autobusové zájazdy za nákupmi do Poľska, členovia sa s peknými výsledkami zúčastnili Okresných športových hier v Gelnici a Športového dňa v Prakovciach. Prispeli svojou akciou aj do zdarného priebehu DNÍ PRAKOVIEC zorganizovaním dvojgeneračného športového stretnutia, na ktorom sa zúčastnilo asi 50 detí so svojimi rodičmi a starými rodičmi. Uskutočnili aj slávnostné zasadnutie pri príležitosti Mesiaca úcty k starším. V tomto roku začali viesť kroniku, doplnenú o uplynulé obdobie. Kronikárkou je Magdaléna Mrázová. Na tomto zasadnutí podpredseda Okresnej rady JDS p. Matúško odovzdal ocenenie Okresnej rady JDS za dlhoročnú obetavú prácu, dobrovoľnícku činnosť, pomoc a spoluprácu v prospech rozvoja organizácie JDS a v prospech staršej generácie Jozefovi Bučkovi, Arthúrovi Kottnerovi, Zuzane Koscelanskej a Mgr. Pavlovi Lukášovi.



Výbor pracuje v tomto zložení:

Ján Matúško - predseda; Magdaléna Mrázová, podpredsedníčka; Gertrúda Šimková - tajomníčka; Júlia Ivančová - hospodárka (vystriedala Gabrielu Almašiovú, ktorá zmenila bydlisko); Gizela Hutová - členka, **Revízná komisia:** Olga Pulitová - predsedníčka; Anna Kucharová - členka, Božena Gordanová - členka

Základná organizácia Zväzu zdravotne postihnutých, Prakovce

Výročná schôdza tejto najpočetnejšej organizácie v našej obci sa konala 20. 2. 2009.

V roku 2008 sa zúčastnili Futbalovej jedenástky, v našej obci zorganizovali desiate, jubilejné, Okresné športové hry, ktorých sa zúčastnilo 147 zdravotne postihnutých športovcov zo 6 organizácií okresu. Táto akcia bola súčasťou osláv 640. výročia prvej písomnej zmienky o obci Prakovce. Z ďalších akcií hodno spomenúť oslavy MDŽ, zájazdy do Poľska, prezentácie o zdravej výžive, návštevu kúpaliska v Maďarsku a zájazd na výstavu Európske ľudové remeslo v Kežmarku.

Každoročne pripravujú pre svojich členov posedenie v rámci mesiaca Úcty k starším, tradične sa zúčastňujú stolno - tenisového turnaja v Jaklovciach a na koncoročnom podujatí Náš Deň bilancujú svoju prácu. Tieto aktivity je reálne uskutočňovať iba vďaka sponzorom: Obecný úrad Prakovce, firma Prakon, Ing. Jozef Pavlov, Ing. Macejko a nadácia Podbrezovských strojárň. Ďakujeme.

Výbor pracuje v tomto zložení:

Agnesa Pavlová - predseda; Pavol Šukaľ - podpredseda; Magda Šinaľová - hospodárka; Emília Ferenčová - členka; Ružena Podolinská - členka; Gizela Hutová - členka; Anastázia Minarová - členka; **Revízná komisia:** Helena Petrovská - predsedníčka; Marcela Garčarová - členka; Ján Burčák - člen

- mk -



pokračovanie zo str. 1

Ešte nám v myslí neodznali vône a chuť vianočných dobrôt a už sa tešíme na tie veľkonočné. Veď kreativnosť, fantázia, umenie a hlavne tradície si prídu na svoje aj pri príprave Veľkej noci. A k nej neodmysliteľne patrí aj tradičná veľkonočná páska. Je veľa receptov na túto dobrotu, ale určite vás, milí čitatelia, poteší recept na 1. strane od najvychýrenejšej cukrárky a pekárky v Prakovciach pani Anny Urbanovej. Keďže výsledky jej pekárskeho umenia sú časté aj na mnohých oslavách či svadbách a iných podujatiach, k receptu na veľkonočnú pásku pridávame aj recept na jej známy a veľmi chutný bryndzovník.

Marec

mesiac knihy a internetu

Možno vás zaujíma, prečo sa práve marec, prvý jarný mesiac, lákajúci po dlhej zime von na slniečko, stal mesiacom knihy. Keby ste po tom pátrali, určite by ste sa stretli s menom Matej Hrebenda Hačavský (10. 3. 1796 - 16. 3. 1880). Tento legendárny šíriteľ slovenskej a českej knihy a tým aj osvety a vzdelanosti sa narodil aj zomrel v marci. Hoci bol slepý, natoľko miloval knihy, že sa mu stali osudom. Putoval po Gemeri, Malohonte až do Viedne, zbieral staré tlače a rukopisy a zachraňoval ich. Medzi slovenských vlastencov a vzdelancov roznášal nové slovenské a české knihy najmä od vydavateľov Gašpara Fejérpataky-Belopotočského z Liptovského Mikuláša a Karla Amerlinga z Prahy. Zaslúžil sa tým o rozvíjanie slovenského národného povedomia a života v období národného obrozenia. Rozširovaním obľúbených kalendárov a populárnej spisby medzi pospolitým slovenským ľudom sa zaslúžil, že aj chudobní a nevzdelaní ľudia spoznávali knižnú kultúru a získavali prehľad o verejnom dianí. Svoju súkromnú zbierku kníh daroval Matici slovenskej a prvému slovenskému Gymnázium v Revúcej. Marec - mesiac knihy bol prvýkrát v bývalom Československu vyhlásený v roku 1955 na počesť Mateja Hrebendu a ako snaha o udržanie a podporenie trvalého záujmu o knihy.

Dnes už úlohu Mateja Hrebendu - šírenie kníh a knižnej kultúry a podporu vzdelávania - plnia knižnice. Hoci sprístupňujú svoje knižné fondy čitateľom po celý rok, v marci zvlášť aktivizujú svoju činnosť. Do mesiaca knihy vhodne zapadol aj Týždeň slovenských knižníc, ktorý vyhlásila Slovenská asociácia knižníc v roku 1999 a pravidelne sa organizuje posledný marcový týždeň. Cieľom tejto akcie je pripomenúť, že aj v období informatizácie, moderných informačných technológií a počítačov má kniha svoje opodstatnenie a význam. Aj kniha prechádza nevyhnutným vývojom. Od rukopisnej cez tlačennú speje k svojej elektronickej podobe. Nie je podstatná jej podoba, ale význam, ktorý mala v histórii a má aj v súčasnosti pre spoločnosť aj jednotlivca.

S internetom sa zoznámil už takmer každý z nás, ale keďže má tento mesiac sviatok, prinášame zopár informácií práve z tejto oblasti. Mnohí z nás už určite vedia internet používať, ale viete, ako vznikol? Ak sa to chcete dozvedieť, čítajte ďalej.

Začiatky internetu sú spojené s vývojom komunikačnej siete na vojenské účely v USA. Neskôr tvorili internet predovšetkým akademické počítačové siete, ktorými boli poprepájané

VYCHÝRENÝ BRYNDZOVNÍK pani Urbanovej

40 dg polohrubej múky, 1 vajce, 1 dcl oleja, 1 čajová lyžička soli, 3 dcl mlieka, 1/2 kocky droždia, trocha cukru do kvásku - zo surovín pripravíme bežným spôsobom kysnuté cesto.

Plnka: 60 dg uvarených zemiakov, 20 dg bravčovej masť upražíme s väčšou cibuľou, 15 dg bryndze, 1 čl soli, 2 čl kôpru. Všetko spolu premiešame.

Vykysnuté cesto rozvaľkáme, potrieme polovicou plnky, preložíme ako lístkové cesto, necháme podkysnúť. Postup zopakujeme ešte raz. Necháme podkysnúť, rozvaľkáme. Dáme na plech vymastený bravčovou masťou a dáme upiecť. Keď vyberieme, potrieme olejom.

Dobrá chuť!

univerzity a vedecké inštitúcie. Počet užívateľov stále rástol. Internet je najväčšia celosvetová počítačová sieť, umožňuje, aby počítače všetkých typov spoločne používali určité služby a priamo komunikovali. Niektoré počítače zapojené v internete sú určené na to, aby slúžili iným počítačom. Počítač, ktorý služby poskytuje, sa volá server (z lat. servo - servis, služba, pomoc). Počítač, ktorý využíva služby servera, sa volá klient. Väčšina počítačov, s ktorými bežne pracujete, sú klientské počítače, ktoré využívajú služby serverov. Servery zapojené v internete poskytujú rôzne služby. Asi najznámejšou službou internetu je web. Servery, ktoré túto službu poskytujú, sa starajú o to, aby boli v internete dostupné rôzne www (world wide web) stránky. Internet by sme si nemali zamieňať s webom, web je len jednou službou internetu, ktorý umožňuje vášmu počítaču čítať zo vzdialeného počítača textové informácie (stránky) doplnené grafikou. Stránky obsahujú odkazy na iné stránky, ktoré sa môžu nachádzať na tom istom počítači (serveri), ale aj na ktoromkoľvek inom počítači pripojenom na internet. Takto môžete putovať po celej sieti, z jednej stránky na druhú, zo serveru na server, a nájsť vždy presne to, čo potrebujete. Táto cesta je nekompletná. Denne vznikajú státisíce nových stránok. Ďalšou známou službou internetu je e-mail a mnoho ďalších.

Tri z najrýchlejších počítačov na svete sa nachádzajú v Amerike, ďalší v Japonsku a najrýchlejší počítač v Európe je v Španielsku. Tento počítač používa operačný systém Linux od firmy IBM. Do prevádzky ho uviedli v novembri 2004. Pracuje v Polytechnickej univerzite v Barcelone a slúži na výskum klimatických zmien a liekov. Aj tieto najrýchlejšie počítače sa zdokonaľujú a prekonávajú svoje vlastné rekordy. Americký superpočítač Blue Gene/L bude po dokončení používať americké ministerstvo energetiky. Aby ani Japonci nezostali pozadu, pokúšajú sa vyrobiť ešte výkonnejší počítač, ktorý by mal byť na svete v roku 2010.

Kolektívna sieť získala pozornosť verejnosti v 90. rokoch 20. storočia. V auguste 1991 Tim Berners-Lee publikoval svoj nový projekt World Wide Web, dva roky po tom, ako začal s tvorbou označovacieho jazyka HTML a protokolu HTTP. Zverejnil prvé stránky organizácie CERN vo Švajčiarsku. Niekoľko akademických a vládnych inštitúcií tiež prispelo stránkami, ale verejnosť ich zatiaľ nevidela. V roku 1994 sa začala verejnosť zaujímať o dovtedy akademicko-technický internet. V roku 1996 bolo slovo „internet“ bežne používané, ale vzťahovalo sa takmer výlučne na World Wide Web.

V našej knižnici nájdete nové knihy aj internet, stačí sa prihlásiť a využívať jej služby nielen v mesiaci marci, ale celoročne.

Monika Kleknerová

Obecná knižnica Prakovce

kniznicaprakovce@centrum.sk
053/48 74 109, 0902 174 009

Cenník služieb - 2009

Ročný členský poplatok

zápisné / kalendárny rok :

- deti - žiaci ZŠ 1€ (30,12 Sk)
- a mládež do 18 rokov 2€ (60,30 Sk)
- dospelí 2€ (60,30 Sk)
- dôchodcovia nad 70 rokov bezplatne

Medziknižničná výpožičná služba (MVS)

- manipulačný poplatok 0,50 €/15,- Sk
- + poštovné náklady

Internet pre verejnosť

1 hodina:

- žiaci ZŠ 0,40 € (12,- Sk)
- mládež do 18 rokov 0,50 € (15,- Sk)
- dospelí 0,80 € (24,- Sk)

1/2 hodiny

0,30 € (9,- Sk)

Reprografické služby

1 strana A 4 čiernobiely 0,07 € (2,11- Sk)

Sankcie

- I. upomienka 0,60 € (18,- Sk)
- II. upomienka 1,70 € (51,- Sk)
- III. upomienka 3,40 € (102,- Sk)

Konverzný kurz eura: 30,1260

FAŠIANGY V PRAKOVCIACH

Fašiangy je obdobie od Troch kráľov až do polnoci pred škaredou - Polnocovou stredou. Potom nasleduje 40 dňový pôst (zavedený až koncom 4. stor. kresťanskou cirkvou) až do Veľkého piatku. Je to prechodné obdobie medzi zimou a jarou. Vo fašiangovom období bolo na hospodárstve relatívne menej práce. Počas fašiangov sa organizovali zabíjačky, zábavy a svadby. Ľudia sa obliekali do masiek, ktoré okrem zábavnej funkcie mali aj ochranný význam a mali chrániť proti pôsobeniu negatívnych síl, mali zabezpečiť úrodný rok a plodnosť hospodárskych zvierat. No a aké boli fašiangy v Prakovciach, prinášame v nasledujúcich príspevkoch od našich čitateľov.



ZO ŽIVOTA ŠKOLY

Školský rok 2008/2009 je významným rokom začínajúcej reformy v školstve. V súlade so štátnym vzdelávacím programom aj naša základná škola si vypracovala pre 1. a 5. ročník školský vzdelávací program, podľa ktorého sa v týchto triedach vyučuje. Nový školský zákon č. 245/2008 Z.z. s účinnosťou od 1. septembra 2008 určil možnosti klasifikácie žiakov v jednotlivých predmetoch. Máme za sebou prvý polrok. Dňa 29. januára 2009 dostali žiaci prvého ročníka vysvedčenia so slovným hodnotením a v ostatných ročníkoch boli hodnotení klasifikáciou.

Deň odovzdávania polročných vysvedčení je v našej škole už tradične spojený s popoludňajším karnevalom. Školskú jedáleň od 16.00 hodiny zaplnilo viac ako 70 žiakov v rôznych maskách, ktoré si spolu s rodičmi, starými rodičmi a učiteľmi pripravovali. Mali sme možnosť vidieť rôzne rozprávkové bytosti, zvieratká, hrdinov z filmov, ba dokonca kukučkové hodiny. Mnohé masky boli ocenené, mohli si samy vybrať z množstva pripravených cien. Masky sa po predvážaní a tancovaní občerstvili čajom a šiškami, ktoré pripravili tety kuchárky. Za vydarenú akciu patrí poďakovanie rodičom (členom rodičovskej rady) a predovšetkým pedagógom školy. O niekoľko dní neskôr 4. februára 2009 školskú jedáleň po prvýkrát vystriedali masky detí z materskej školy. Pyšní rodičia si fotoaparátmi a kamerami zachytávali svoje ratolesti. Deti ocenené sladkosťami odchádzali spokojné domov.

Deti predškolského veku z materskej školy dňa 10. februára 2009 plné očakávania spolu so svojimi rodičmi prišli do základnej školy na slávnostný zápis do I. ročníka. V úvode ich privítala pani riaditeľka Mgr. Dagmar Vargová a starosta obce Mgr. Pavol Lukáš, ktorí im zaželeli veľa radosti a úspechov v škole. Potom každý budúci prvák dostal „cestovný lístok“ so svojim menom a piatimi obrázkovými stanicami. Deti spolu s dievčatami IX. ročníka vytvorili vagoníky vláčika a putovali po celej škole. Zastavovali sa na „staniciach“, čiže v triedach, odborných učebniach a v telocvični, aby si preverili svoje schopnosti v počítaní, speve, rozprávaní, kreslení a cvičení. Najväčší zážitok mali z práce na počítači a ohromené boli veľkou telocvičnou. Na poslednej zastávke v školskej jedálni sa občerstvili. Medzitým rodičia vyplňovali potrebné tlačivá a mohli konzultovať s Mgr. Piskovou z CPPP v Gelnici. Deti odchádzali domov plné dojmov.



Združenie rodičov v spolupráci so základnou školou bolo okrem spomínaných aktivít organizátorom fašiangovej zábavy, ktorá sa uskutočnila v budove školy dňa 14. februára 2009 v Deň Valentína. Školská jedáleň v tento deň opäť ožila peknou výzdobou na oknách, záclonách a stoloch. Od večera do skorého rána sa viac ako 120 hostí zabávalo, tancovalo. Prispeli k tomu svojou hudbou a spevom manželia Jarošíkovi. Pri Valentínskom tančeku partneri obdarovali svoje partnerky darčekom alebo čokoládou. Zlatým klincom programu bolo losovanie tomboly. Pripravených bolo 54 cien, za ktoré veľmi pekne ďakujeme všetkým tým, ktorí nám na tieto ceny prispeli.

Zoznámili sme vás s niektorými aktivitami našej školy od začiatku kalendárneho roku 2009. O ďalších činnostiach vám prinesieme informácie v nasledujúcich číslach.

Mgr. Dagmar Vargová, riaditeľka ZŠ s MŠ

JE TU, JE TU KARNEVAL, DETSKÝ KARNEVAL, HÁDAJ, KTO JE KRÁLOVNÁ A KTO KRÁľ ...



Aj slová tejto piesne odznali dňa 4.2.2009 v jedálni ZŠ s MŠ Prakovce.

Pýtate sa prečo?

No predsa naši najmenší z materskej školy mali v tomto veselom fašiangovom čase svoj KARNEVAL.

Akoby švihnutím čarovného prútika sa z malých drobcov stali princezné, čarodejníci, kvietky i zvieratká, ale aj hrdinovia z televíznej obrazovky v podobe Spidermanna či Batmana. Masky boli rozmanité a také dokonalé, že by ste len veľmi ťažko uhádli, kto sa pod maskou ukrýva.

Ako sa na správnych škôlkarov patrí, pripravili si spolu so svojimi učiteľkami kytičku veršov, básničiek a pesničiek, ktoré predniesli rodičom a ostatným hosťom. Potom už nič nebránilo tomu, aby sa rozbehla zábava na tanečnom parkete, kde si naši drobci dosýtosti zatancovali a zašantili.

Mgr. Lenka Vaškovičová,
učiteľka MŠ



MAŠKARNÝ PLES NA OUI PRAKOVCE

Dňa 19.2.2009 sa aj v priestoroch OUI Prakovce uskutočnil Maškarný ples. Žiaci si v spolupráci so svojimi vychovávateľkami vytvorili veľmi zaujímavé a pestré masky. Takže napokon do našich priestorov zavítala rodinka Adamsovcov, pani z Ameriky, Mexičan, spolovice žena spolovice muž. Vodník si prišiel vyhliadať svoje duše. Na všetko dohliadal anjel. Novým obdivovaným prvkom bola eurokalkulačka. Zaujímavými maskami prispeli aj deti z DSS Prakovce, ktorí navštevujú praktickú školu so sídlom v našom zariadení. Ich triedna učiteľka pani Kluknavská prišla v sprievode šerifa, rokerky, lekára. Priviedla i medzinárodnú návštevu Rimana a dievča z Havaja.

Porota zložená z učiteľov a majstrov mala veľmi ťažkú prácu, ale sladká odmena z rúk vedúcej výchovy pani Kóňovej sa ušla všetkým zúčastneným.

jm -



hodina deťom

Odborné učilište internátne v Prakovciach sa zapojilo do 9. ročníka Grantového programu Hodina deťom svojím projektom s názvom

ŠKOLSKÝ ROZHLAS

V máji 2008 Nadácia pre deti Slovenska oznámila oficiálne Odbornému učilištu internátne mu v Prakovciach, že projekt je podporený sumou 32 445,- Sk.

So začiatkom školského roka 2008-2009 sa začala práca na projekte. Zakúpil sa potrebný materiál. Žiaci spolu so svojím majstrom J. Katonom zahájili prípravné práce, a to prevrtávanie stien, zavádzanie káblov, upevňovanie reproduktorov. Keďže budova školy v ktorej sídli OUI bola postavená v 50-tych rokoch 20. storočia, steny, ktoré bolo potrebné prevrtávať, mali hrúbku viac ako 40 cm. Táto činnosť bola najnamáhavejšia. Práce sa vykonávali počas odborného výcviku a taktiež v rámci krúžkovej činnosti s tematickým názvom Domáci majster. Po týchto prípravných prácach bolo zariadenie ozvučené firmou HLAS Sabinov.

Školský rozhlas sa tak dňom 10.12.2008 stal každodennou súčasťou života školy. Každé ráno príchod žiakom do školy a zamestnancom do práce spríjemňuje hudba rôznych žánrov, ktorá motivuje k práci a taktiež poukazuje na pestrosť hudobných žánrov. Dospelí uprednostňujú relaxačnú hudbu a žiaci zase temperamentné cigánske piesne.

Dňa 15.12.2008 pri prezentácii školy dvoma výstavkami, školský rozhlas zohrával taktiež svoju funkciu. Na výstavky boli pozvané školy z blízkeho i vzdialenejšieho okolia, a tak rozhlas vianočnými koledami dotváral predvianočnú atmosféru a dopĺňal zameranie výstavky s vianočnou tematikou.

V novom kalendárnom roku 2009, po vianočných prázdninách sa stal školský rozhlas súčasťou života žiakov v internáte. Naplno začal pracovať rozhlasový krúžok pod vedením vedúcej výchovy D. Kóňovej, ktorá pravidelne zostavuje rozhlasové relácie podľa vopred určeného harmonogramu.



Cieľom projektu bola motivácia žiakov, ktorí pochádzajú z menej podnetných rodín k návšteve školy, k štúdiu, taktiež k prebudeniu záujmu o život v škole prvkom, ktorý je ich naturelu najbližší. Keďže hudba má hlavne v živote rómskeho etnika veľmi významné miesto, smerovali sme zameranie projektu práve k tomuto prvku. Prebudení záujem o činnosť školského projektu môžeme v tomto štádiu iba potvrdiť. Žiaci participujú na výbere piesní, pod vedením vychovávateľov sa prejavujú aj ukázkami vlastnej tvorby (básne-Martin Červeňák, beatbox-Matúš Rusnák). Hudba ich motivuje k práci a taktiež pomáha pri relaxácii.

Úlohu dostať činnosť rozhlasu do každodenného života školy sa nám podarilo splniť. Zostáva nám ešte úloha práce rozhlasového krúžku naďalej skvalitňovať, vymýšľať a nájsť priestor pre nové zaujímavé relácie, ktoré by upútali predovšetkým žiakov.

jm -

TROCHU HISTÓRIE

Mnohí z nás ani netušia, aké historické skvosty sa v Prakovciach nachádzajú. Pri prechádzke v časti Matilda Huta môžete objaviť niekoľko z nich. Môžete tam nájsť hroby bývalých obyvateľov barónov Jacobsových, ktorým kedysi patrili kaštieľ, pozemky, ale aj pozostatky hrobovej záhradky, ktorú dal postaviť v roku 1906 barón Jacobs Ottokár. V tejto hrobovej záhradke sa nachádzala socha baníka sledujúca vzkriesenie Krista. V roku 1933 sochu baníka daroval syn Jacobsa Ottokara Erno mestu Gelnica. Odvtedy je umiestnená na Baníckom námestí. Socha Krista zmizla nevedno kam. V súčasnosti sa na tomto mieste nachádzajú otvorené hroby Jacobsových a spustošený pomník bez erbů. Aj tak toto miesto dýcha históriou.

Ďalšie hroby sú dokonca ešte zachovalejšie, je na nich vidieť mená aj s dátumami a dokonca aj erb rodu. Nachádzajú sa priamo nad DSS v Matilde Hute. V jednom z nich je pochovaná Matilda Jacobsova, manželka Jacobsa Ottokara, ktorý bol banským inžinierom a kúpil pozemky pri Gelnici a pomenoval túto časť Matilda Huta – podľa svojej manželky. Teraz aspon budete vedieť, prečo starí Prakovčania rozprávali.....ideme do Jakubca...alebo odkiaľ pochádza názov Matilda Huta.

Mgr. Drahoslava Vaščáková



Matilda Huta – pozostatky hrobov Jacobsových





V noci, keď neviem spať, som myslou v Prakovciach

Takmer každý človek, ktorý opustil svoj rodný kraj, sa v myšlienkach rád doň vracia. Pohľadza staré fotografie, oživuje spomienku a prežíva krásne chvíle dávno zapadnuté prachom minulosti. Presne tieto slová sú ako ušité na pani Gabrielu Gilákovú, rod. Andorovú.

• *Ako sme sa dozvedeli, Prakovce sú tým vašim rodným krajom. Aké spomienky Vás viažu k tejto obci?*

Na Prakovce si rada spomínam. Mala som veľmi krásne detstvo. Narodila som sa v roku 1920 a bývali sme za Čurinkou. V čase mojej mladosti to bol krásny kút Prakoviec. Počas nedeľných popoludní sa Čurinkou niesli zvuky harmoniky. Bolo to romantické. Radi sme chodievali na Štefankove lúky, alebo Tertuv breh na jahody. Na Kačmarovej bola pekná lúka so studničkou, v ktorej bola výborná voda. Tam sme zvykli piecť slaninu. Kúpať sme sa chodievali na Hnilec do lokality, ktorá sa volala Na Prakovce. Teta Milka Poláková nás často na potulkách po okolí sprevádzala a popritom nás učila vážiť si a ochraňovať prírodu. Nič nezničiť, nič živé nepristúpiť a taktiež vážiť si každého človeka. Bol to zdravý život. V zime sme sa chodievali korčuľovať na klzisko, ktoré bolo oproti cintorínu na ihrisku. Lyžovali sme sa na Mižovej lúke. Sú to krásne spomienky.

• *Je príjemné vedieť, že Prakovce sú vám veľmi blízke. Prečo a kam ste odišli z rodnej obce?*

Keď som zmaturovala v Gelnici, chcela som sa zamestnať. Rozhodnutie vtedajších úradov bolo, že po sociálnej stránke nie som odkázaná pracovať. Keďže som bola práve zamilovaná, tak som sa vydala. S manželom sme sa v roku 1958 odsťahovali do Popradu. V súčasnosti bývam u svojej dcéry v Spišskej Teplici. Snažím sa byť užitočná a nápomocná. Venujem sa svojmu vnúčikovi, často mu rozprávam o Prakovciach. Mojou záľubou sú ručné práce. Rada vyšívam, štrikujem ponožky, pre dievčatá moderné dierkované čiapky. Keďže sa blíži Veľká noc, nedá mi nespomenúť, že mojou špecialitou je výroba kraslíc zdobených slamou. Moje výrobky nikdy nechýbali na výstave ručných prác, ktoré sa realizujú v Batizovciach v čase pred Veľkou nocou.

• *Viete, po kom ste zdedili to nadanie?*

Pravdepodobne po starej mame Vitkovskej, ktorá paličkovala čipky. Z Ameriky si doniesla šijací stroj a naučila sa na ňom šiť. Jej výrobky boli kvalitne a precízne vypracované, a tak hlavne košeľe od nej vykupoval do svojej predajne v Gelnici pán Dirner. Stará mama okrem ručných prác ovládala aj cudzie jazyky, a to nemecký, maďarský a anglický. Bola nevestou mojich prastarých rodičov Jozefa Vitkovského a Márie Vitkovskej, ktorí kedysi boli majiteľmi pohostinstva a obchodu v Hrelíkovej doline, známeho pod menom „La Paloma“, kde aj bývali. Varili sa tam obedy pre úradníkov pracujúcich v závode a učiteľov.

• *Je to veľmi zaujímavé hlavne preto, že v týchto mesiacoch sa intenzívnejšie zaoberáme minulosťou našej obce. Prezradte nám ešte niečo zaujímavé.*

Môj starý otec Jozef Vitkovský (1880-1948) bol niekoľko rokov starostom obce, mohlo to byť okolo roku 1920-1928. Žiaľ žiaden dôkazový materiál o tom nemám a som jediný najstarší potomok toho rodu. Viem to z rozprávania mojich starých rodičov a rodičov. Otec Alexander Andor pracoval do roku 1959 v závode v laboratóriu. Pôbil taktiež ako fotograf, ktorý fotografoval výrobky vtedajšieho závodu na reklamné účely. Fotografovanie bolo jeho koníčkom. Fotografoval život ľudí v Prakovciach, rôzne oslavy, podujatia, svadby. Vyrábala fotografie do občianskych preukazov a viem aj o tom, že zhotovoval fotografie do preukazov partizánom, aby sa neprezradila ich pravá totožnosť. Žiaľ, keďže po oslobodení nevstúpil do komunistickej strany, prišiel o prácu v závode, a tak sa rodičia rozhodli definitívne odísť z Prakoviec. V roku 1959 sa presťahovali do Popradu. Tam otec našiel uplatnenie. Bol vedúci fotoslužby v Poprade, neskôr pracoval ako fotograf na Správe Slovenského raja so sídlom v kaštieli v Betlanovciach. Moja mladšia sestra Eva zdedila talent po otcovi. Ako vyučená fotografka pracovala v Štátnom pamiatkovom ústave v Bratislave.

• *Z Prakoviec ste odišli veľmi mladá, zaujímame sa aj o súčasné Prakovce?*

Pravdaže, mám tu známych a vždy ma poteší, keď sa mi do rúk dostanú Prakovské noviny

Na záver tohto článku pridávame tri zaujímavosti, ktoré sa dotýkajú života a spomienok pani Gabriely Gilákovovej.

Prvá zaujímavosť je vtip. Keď mala pani Giláková asi 15 rokov, zorganizovali vyznávači motocyklového športu preteky motocyklov na Štefankových lúkach. Keďže sa predpokladal častý prechod motocyklov aj cez obec Prakovce a hlavne za Čurinku, kadiaľ sa ide na Štefankove lúky, hlásil miestny rozhlas upozornenie: „Keďže sa v časti obce s názvom Štefankove uskutočnia preteky, nepúšťajte psy, deti a iné zvieratá na ulicu.“

Druhá zaujímavosť je recept. Malinový sirup podľa Csakyovcov. Keďže stará mama pani Gilákovovej chodievala často na návštevu do rodiny Csakyovcov, ktorá v lete pôsobila v kaštieli v Helcmanovciach. Doniesla si odtiaľ tento recept a odvtedy sa v rodine varil malinový sirup iba podľa tohto receptu. Čerstvo nazbierané maliny sa zaparia vriacou vodou a nechajú odležať do nasledujúceho dňa. Ráno sa naložia do plachietky a podložia nádobou, do ktorej bude sirup stekať aj celý deň. Na liter takto získaného sirupu je potreba 80 dkg cukru. Sirup sa varí, kým sa na ňom tvorí pena a plní sa do fliaš. Z odkvapkanej malinovej dužiny sa uvarí lekvár.

Tretia zaujímavosť je výpis z kroniky obce Prakovce

Píše sa rok 1939. V Prakovciach sa robí zbierka na Zlatý poklad SR., pretože v prvých dňoch samostatnosti sa štát ocitol vo finančných ťažkostiach. Prispievajú jednotlivci aj organizácie.

Osobitné poďakovanie za príspevok na zlatý poklad získali obyvatelia obce Ján Puškár, Július Hupka a Jozef Vitkovský.

-jm-

„OTVORENÉ DVERE“ V PRAKOVCIACH

Ako ten čas rýchlo beží! Povzdychlo si vedenie Spojenej školy v Prakovciach, ktoré po dohode s výrobnými spoločnosťami prakovskej priemyselnej zóny opäť zorganizovalo Dni otvorených dverí. Tie sa uskutočnili v dňoch 26. a 27. 2. 2009. Dvere sa otvárali nielen v priestoroch strednej odbornej školy, obchodnej akadémie, ale aj vo výrobných halách strojárskych firiem.

Účel tejto akcie bol jednoznačný. Predstaviť výrobné programy podnikateľských subjektov v Prakovciach a ponúknuť možnosti štúdia v SOŠ a OA v Prakovciach. Ponuku navštíviť uvedené priestory prijali základné školy nášho regiónu, ktoré mali zabezpečenú autobusovú dopravu z miesta bydliska a späť. Prvé kroky zvedavcov smerovali do firiem, kde mali možnosť vidieť nové strojové

vybavenie prevádzok, prácu s najnovšou technikou, na obrábacích strojoch a podobne. V spoločnostiach Prakon, s.r.o., Potrubie, a.s., Fermat, s.r.o. a Lemakor, s.r.o. dostali žiaci dostatok zaujímavých informácií o možnostiach uplatnenia sa v praxi. O exkurzie bol naozaj veľký záujem a miestami sa zdalo, že žiaci sú akoby v inom svete.

Po prehliadke podnikov sa návštevníci presunuli do dielni SOŠ, kde ich najviac zaujala práca pri testovaní funkcií automobilov v autoservise. Veľkou neznámou, ale súčasne aj fascinujúcou bola činnosť učňov na obrábacích strojoch v dielni školy. Návšteva uvedených priestorov ich presvedčila o tom, že škola je dostatočne vybavená a pripravená na kvalitnú prípravu mladých ľudí v učebných odboroch.

Aj prehliadka Obchodnej akadémie v Prakovciach splnila očakávania. Najväčšiemu záujmu sa tešili odborné učebne cvičných firiem, internetu, očarila aj špecializovaná trieda pre výučbu cudzích jazykov. Počas Dní otvorených dverí navštívilo našu školu

a podnikateľské subjekty priemyselnej zóny Prakoviec spolu 142 žiakov deviatich základných škôl v sprievode svojich učiteľov.

Veríme, že pripravené „otvorené dvere“ v Spojenej škole Prakovce a vo firmách naplnia naše očakávania. Dúfame, že sme súčasných deviatakov presvedčili a oni už dnes vedia, kam budú smerovať ich kroky po skončení základnej školy. Tešíme sa opäť o rok.

Mgr. Viera Jančíková učiteľka Spojenej školy



NEOBYČAJNÍ ĽUDIA, OSOBNOSTI, CELEBRITY

Celebrita je veľmi známa osoba, ktorá k sebe púta veľký záujem verejnosti a médií. Slovo celebrita sa odvodzuje z lat. "celebrere". No známe osoby sa stávajú celebritami, až keď o nich stúpa záujem verejnosti a médií. Aj Prakovce mali svoje celebrity.

V dnešnej dobe, v ktorej obyčajní ľudia málokoho zaujímajú, hoci oni tvoria podstatu, z ktorej všetci žijeme, uprednostňujú všemožné médiá a vševediaci bulvár (pozor, nemyslím bulvár ako ulice, námestia) neobyčajných ľudí – "celebrity".

V jednej z besied v STV, v ktorej sa hovorilo o celebritách, konštatoval dlhoročný komentátor a športový reportér, osobnosť športového a spoločenského života Karol Pollák, že tento fenomén dnešnej doby je tak sprofanovaný, že jeho označenie považujú mnohé ozajstné osobnosti nášho života skôr za urážku, než honor. Stačí, ak máš peknú postavu a tváričku, nič si nedokázal(a), častokrát bez patričného vzdelania a už si celebrita, celebritka.

V našej histórii – dejinách Slovenska – môžeme oprávnenne hovoriť o osobnostiach, ktoré zažiarili nielen doma, ale i medzinárodne. Takými boli napr. Ján Kollár, Ľudovít Štúr, generál M. R. Štefánik a mnohí ďalší. V žiadnom prípade však nehovoríme o celebritách, hoci toto označenie by si právom zaslúžili, keď citujeme zo slovníka cudzích slov: celebrita – slávna, chýrna, vážna osoba.

Prechádzajúc Kronikou obce Prakovce roky minulé, listujúc históriou Prakoviec, vnímam životné osudy občanov Prakoviec, ich rôznorodé, zaujímavé príbehy. A koľko podobných príbehov, osudov nie je nikde zachytených, hoci ich život prebiehal pútavo a zapísal sa do diania našej spoločnosti, či už miestnej alebo regionálnej. A z týchto obyčajných ľudí stávajú sa osobnosti, ktoré si zaslúžia všeobecnú úctu.

Z histórie obce Prakovce, vychádzajúc z Kroniky obce Prakovce, ako i Putovania po starých Prakovciach, dovolil by som si spomenúť aspoň niektorých:



František Leško

František Leško – predseda MNV Prakovce v rokoch 1960 – 1976, plných 16 rokov. Z doterajších 15 richtárov, predsedov, starostov obce Prakovce, vedených v našej kronike, najdlhšie obdobie v tejto funkcii. Svedčilo to o jeho kvalitách pre vykonávanie tejto funkcie v obci, čo potvrdzuje aj skutočnosť, že už pred zvolením do tejto funkcie vykonával funkciu poslanca a zástupcu starostu obce Prakovce.



Gašpar Cieszarik

Gašpar Cieszarik – dlhoročný funkcionár MNV Prakovce, ktorý bol od r. 1960 vyše 20 rokov poslancom, členom a striedavo tajomníkom a podpredsedom Rady MNV Prakovce. Známym svojím osobitným prístupom k spoluobčanom, nielen ako funkcionár MNV, ale i funkcionár viacerých dobrovoľných organizácií, v ktorých aktívne pôsobil a pomáhal tak členom týchto organizácií, ako i ostatným občanom obce, osobitne vo Zväze invalidov.

Hubert Komora st. – po oslobodení Prakoviec Červenou armádou v roku 1945, bol členom MNV Prakovciach. Po vzdaní sa funkcie predsedu MNV Prakovce Jána Eližera dňa 4. 2. 1946, bol poverený vykonávaním tejto funkcie a v novembri 1946 zvolený za predsedu MNV Prakovce v týchto pohnutých revolučných povojnových rokoch. Vykonávanie tejto funkcie sa s plnou zodpovednosťou prejavilo u neho i osobne, keď z rodinných a zdravotných dôvodov odstúpil z funkcie predsedu MNV v roku 1949.



Hubert Komora st.

Zapájal sa i do spoločenského života v obci, ako sa píše v publikácii Putovanie po starých Prakovciach, keď ešte v roku 1923 účinkoval, v divadelnej hre Mam a klam alebo Falošné diamanty. Spolu so Simonom Pindrochom st. účinkovali na viacerých večierkoch, báloch a zábavách v humorných scénkach. foto Hubert Komora

Simon Pindroch st. – spomínaný ako priamy aktér spoločenského života v obci Prakovce i so svojou manželkou Pavlínou, ktorá hrala už v spomínanej hre spolu s Hubertom Komorom st. Lenže to už sú tie lepšie, veselšie stránky Simona Pindrocha st.

K spomínaniu som si prizval i jeho syna Pavla Pindrocha, ktorý bol tiež členom divadelného súboru, ale o niekoľko desaťročí neskôr – „jablko nepadlo ďaleko od stromu“, ako hovorí porekadlo. Najskôr údaje z dokumentov Kronika obce Prakovce a 200 rokov závodu Prakovce:

„V júni 1919 prešlo 13 robotníkov závodu Prakovce na územie, ktoré kontrolovala vláda Slovenskej republiky rád a vstúpili do radov Slovenskej Červenej Armády. V samotnom závode Prakovce vytvorili robotníci Direktórium, ktoré prevzalo do svojich rúk moc a vedenie továrne. Členovia Direktória v Prakovciach, ako i príslušníci Slovenskej Červenej Armády, boli v Košiciach postavení pred súd. Medzi postihnutými boli i Simon Pindroch st., Ján Grega a ďalší.

Druhým revolučným medzníkom bol december 1920, kedy bol na výzvu sociálno – demokratickej ľavice vyhlásený Generálny štrajk, keď sa pravicové sily v strane násilím zmocnili Lidového domu v Prahe. Robotníci v pravovskom závode pri tomto Generálnom štrajku prevzali znovu do svojich rúk i politickú moc. Vojsenské a četnícke oddiely nato obsadili Prakovce, aby obnovili poriadok. Následky sa znova skončili pred súdom a rozsudkom nad Prakovčanmi. Predsedom Závodného výboru v závode Prakovce sa po oslobodení v roku 1945 stal Simon Pindroch st.

Požiadala som preto Pavla Pindrocha, aby načrel do pamäti a porozprával nám niečo o strastiplnej ceste života svojho otca, Simona Pindrocha st.

Fridrich Svitek (FS): Rozprával vám, deťom, otec o tom, ako to bolo v tých povojnových revolučných rokoch?

Pavol Pindroch (PP): Slovenská republika rád a jej Slovenská Červená Armáda museli opustiť územie Slovenska. Prešli na územie Maďarska – Maďarská republika rád a Maďarská Červená armáda. Ani tu sa táto revolučná vláda neudržala a ešte v roku 1919 bola potlačená a rozpustená a jej príslušníci sa rozprchli po svete. Doma, na Slovensku i v Maďarsku boli prenasledovaní.

FS: Po tomto revolučnom období ako pokračoval beh jeho života?

PP: Po rozpustení tejto vlády v Maďarsku musel sa skrývať aj doma. Prešiel tajne z Maďarska na Slovensko. Preplával Dunaj pri Pakane – Štúrovo a musel sa ďalej skrývať pred úradmi. Odišiel tajne do Rumunska, kde pracoval na rozličných miestach, v rozličných zariadeniach, ale aj ako odborník – modelár.

FS: Do Prakoviec sa vrátil. Bol tento návrat jednoduchý?

PP: Bol vtedy ešte slobodný, rodina problémy nemala. Bolo to asi v roku 1921 – 1922, keď sa v závode začala výroba šedej liatiny a bolo treba modelára, tak sa nejako s ním spojili a potom prišiel do Prakoviec a robil v závode.

FS: Zostali po ňom nejaké materiály, fotografie alebo iné dokumenty z tohto revolučného obdobia?

PP: Ťažko už teraz, takmer po 90 – tich rokoch hľadať nejaké dokumenty z tohto obdobia. Pamätám si však, že mal dekrét z Republiky rád, možno ho nájdem.

FS: Hovoril vám niekedy o účinkovaní v divadelnom krúžku? Veď túto vášeň ste po ňom zdedili všetci bratia Štefan, Simon, František i ty – boli ste členmi divadelného súboru režiséra Janka Kmeľa.

PP: Spomínal, že divadlo sa vtedy hralo v parku. Tento park bol v priestoroch, kde je teraz horná vrátnica. V týchto priestoroch nebola ešte fabrika, len park, pódium a „tanc plác“, kde sa hrali divadlá a usporadúvali zábavy a ostatné oslavy. V týchto rokoch, asi v roku 1924, hrali tiež divadelnú hru Jánošík, kde otec hral Jánošíka a ostala nám po ňom fotografia, dokument tej doby (pripojený).

FS: V roku 1945, píše sa v kronike, predsedom vytvoreného závodného výboru v závode bol Simon Pindroch st. Nespomínal vám toto obdobie?

PP: Nie, viem len toľko, že po oslobodení bol v tomto orgáne.

FS: Hrával váš otec na nejaký hudobný nástroj? Pýtam sa preto, lebo v starej Doline, „na šóre“ často sa niesol zvuk heligónky „Dzurika báčihó“.

PP: Nie, otec nehral na žiadny hudobný nástroj, ale on i my sme boli svedkami spomínanej hudobnej produkcie, ktorá v tých ťažkých časoch spájala dolínarov a šóristov. Spomienky na tieto časy zanechali v nás navždy „pocity domova“.

FS: Ďakujem ti, Pavol, že si nám povedal mnohé veci, o ktorých sa síce v kronike píše, ale osobná výpoveď a žitie s takým človekom dáva celej veci iný rozmer pohľadu.

Spomínajme preto vždy s hlbokou úctou na všetkých tých, menovaných i nemeňovaných, ktorí tvorili a tvoria i v súčasnosti históriu Prakoviec!

Fridrich Svitek



Pindroch Šimon 1916



CESTOU BOJOV ZA ÚSVIT NAŠEJ SLOBODY

Od nášho spoluobčana Jaroslava Leláka došla sa mi do rúk v názve uvedená publikácia, vydaná pred 30. rokmi, ktorá na prvý pohľad pôsobí ako „disidentský samizdat“. Je zaujímavá a oboznamuje čitateľa o bojovej ceste Samostatného práporu lyžiarov automatčikov 1. československého armádneho zboru v ZSSR.

Plk. v zálohe Michal Kováč píše v nej o vzniku a pôsobení tejto osobitej jednotky, ktorá vznikla na podnet generála Ludvíka Svobodu. Táto malá, ale úderno – operatívna špeciálna jednotka lyžiarov, ktorá ľahko využívala vhodné zimné podmienky, mala za úlohu získavať a overovať si správy o nepriateľovi a prekvapivým prenikaním do tyla nepriateľa získavať tak vlastné správy o jeho postaveniach. Jednotka bola využívaná, v daných podmienkach, na likvidovanie nepriateľských oporných bodov, ničenie skladov a ďalšie bojové úlohy.

Samostatný prápor lyžiarov automatčikov vznikol začiatkom roku 1945 pod vedením mjr. Břetislava Chrastinu a jeho zástupcu por. Michala Kováča a stal sa súčasťou 1. československého armádneho zboru v ZSSR. Jeho bojová cesta viedla od Štrbského Plesa vo Vysokých Tatrách južnými svahmi Liptovských hôr cez severné svahy Nízkyh Tatier; strmé stráne Veľkej a Malej Fatry, cez západné svahy Javorníkov. Na tejto ceste oslobodzovali Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Martin, Žilinu, moravské mestá Vsetín, Boskovice, Brno a svoju bojovú cestu ukončili slávnostnou prehliadkou oslobodenej Prahy.

V publikácii je uvedený celý zoznam príslušníkov jednotky, ktorá bola na jar 1945 bez už nepotrebných lyží a po bojových stratách premenovaná na rotu automatčikov. Sú tu uvedené zaujímavé údaje o jej príslušníkoch – hodnosť, meno a priezvisko, kmeňové číslo a poznámka. Nachádzame tu štyroch Prakovčanov:

1. rota slob. Júlus Eližer, 2/1120, radista
2. rota des. Štefan Leλάk, 2/11036, ranený na kóte 1119
3. čat. Pavel Witkovský, 2/1104, vel. 1. čaty, povýšený na rtn. 26. 3. 1945 za statočnosť
4. voj. Ján Kroll

Zaujímavé sú konečné údaje o tejto jednotke. Z celkového pôvodného počtu mužov 142 bolo v priebehu bojov

- zranených v bojoch	42
- padlých v bojoch	8
- nemocných, odoslaných na doliečenie	7
- premiestnených, odveľených	20
- zostatok mužov práporu – rotý na konci	65

Vieme, že mnohí Prakovčania počas II. sv. vojny bojovali na rozličných bojiskách či už priamo na frontoch tejto nezmyselnej vojny, akou vlastne každá vojna je, alebo doma v odboji počas SNP. Mnohí z nich, ktorí prežili tieto roky strádania



bojov za našu slobodu, za náš lepší zajtrajšok, nie sú už medzi nami. Neúprosný beh života, na ktorom sa podpísali i vojnové chvíle, zranenia a mnohé životné skúšky, vyrvali ich z našej spoločnosti. Viacerí z nich sa už domov nevrátili, ako o tom svedčí i Pamätník na Sídlišku SNP, postavený na ich počesť.

Na všetkých tých, ktorí už nie sú medzi nami, ale i tých, čo sú, síce poriadko, lebo roky života neubúdajú, ale pribúdajú, spomíname vždy s úctou a vďakou.

-fs

... a synovia spomínajú...

Informácie publikované v tejto knižke nás veľmi zaujali, a keďže aj dnes žijú medzi nami synovia lyžiarov automatčikov, požiadali sme jedného z nich, aby nám doplnil údaje o svojom otcovi – teda, ako to bolo ďalej:

Monika Kleknerová (mk): Prakovčanov bude isto zaujímať, odkiaľ máš túto knižku.

Jaroslav Leλάk (jl): Túto knižku doniesol Július Eližer zo stretnutia lyžiarov automatčikov, ja som si ju prekopíroval.

mk: V knihe sa hovorí, že tvoj otec Štefan Leλάk bol ranený. Rozprával vám otec o týchto udalostiach? Kedy sa vrátil domov?

jl: Otec nám o tom často rozprával. Bolo to takto: Rota denne podnikala prieskumy do tyla nepriateľa. Tak dňa 20. marca 1945 dostala sa ich prieskumná skupina do nastrojenej guľometnej pasce. Bolo to v okolí obce Liptovský Ján. Nemci pravdepodobne plánovali celú prieskumnú hliadku zajať, aby mali zvedov – „jazkyky“, ale to sa im nikdy nepodarilo. S cieľom dostať sa z tohto guľometného obkľúčenia v momente sa rozhodli, na ktorý guľomet zaútočia, aby sa cez neho prebili.

Bolo ich sedem – do prieskumných akcií išli stále dobrovoľníci, o ktorých nikdy nebola núdza. Štyria zaľahli, spustili paľbu na guľomety a traja sa na lyžiach dostali pred nich. Zopárkrát tento manéver zopakovali a prebili sa z pasce von. Sústredili sa na lúke a len z diaľky počuli výstrely. Netušili, že to na nich mieri ostreľovač z pozorovateľne. Tam bol zasiahnutý môj otec do ľavej nohy strelou dum-dum, ktorá zasiahne a následne exploduje. Vtedy boli ranení dvaja – otec a slob. František Srp. Otec na jednej lyži za pomoci spolubojovníkov zišiel až do ubytovacieho priestoru roty. Ešte zaklopal na okno kamarátovi Júliusovi Eližerovi, že je ranený a odchádza na ošetrovňu. V poľnej nemocnici ho dvakrát operovali. Bez liekov na uspanie, umŕtvenie, priviazaného – hľadali a vyberali črepiny z nohy. Noha vyzerala zle, preto ho po krátkom čase odviezli lietadlom do Vojenskej nemocnice v Mukačeve, kde ho trikrát operovali. Bolo tam veľmi veľa ranených. Po dvoch týždňoch v horúčkach s barlami už strážil s puškou nemocnicu. V tom čase mal 25 rokov. Domov sa vrátil až v auguste, už ho hľadali okolo Liptovského Mikuláša po cintorínoch, lebo vedeli, že bol ranený, ale nie, čo sa s ním stalo potom. Ešte dlho po vojne kríval na ľavú nohu.

mk: Na pamätníku padlým v I. svetovej vojne je meno Štefan Leλάk. Kto to bol? Vieš o ňom niečo?

jl: Štefan Leλάk bol dedov brat. Môj dedo sa volal Ondrej. O ňom už neviem nič.

mk: Ďakujeme ti, Jaro, že si si našiel čas a bol si ochotný aj ostatným obyvateľom našej obce opísať ťažké bojové časy jedného z našich otcov, ktorí neváhali postaviť sa celom proti nepriateľovi!

-mk-

ČEŠŤ A SLÁVA HRDINOM...

Vojny ako také, sú nespravodlivé už svojím bytím v prvom rade preto, lebo vytrhávajú najbližších zo svojej rodiny, kruhu priateľov i spoločenstva – obce. Prakovce a ich občania boli takto, ako celý náš národ, postihnutí dvakrát. Píše sa o tom aj v Kronike obce Prakovce.

Keď sme si v mesiaci január uctili pamiatku osloboditeľov našej obce, spomínali sme i na tých, ktorí nás v minulosti ako spoluobčania obce Prakovce za tragických dejinných udalostí opustili.



Pamätník 1 sv. vojny

V roku 1932 si uctila obec Prakovce pamiatku obetí Svetovej vojny z radov svojich občanov. (V kronike sa píše o obetiach Svetovej vojny, nie 1. svetovej vojny, pretože občania vtedy ešte nevedeli a ani neverili, že k nejakej ďalšej svetovej vojne môže dôjsť.)

Za starostovania Jána Puškára bola postavená pamätná doska padlým hrdinom. Je na miestnom cintoríne, „aby i potomkom pripomínala dosiaľ najväčšej vojny nášho storočia, varovala ich v budúcnosti od nového svetového krvipreliaťia. Ich telá,“ píše sa v kronike „miešajú sa kdesi v ďalekej cudzine s pôdou neotcovskou, ale ich pamiatka bude žiť v spomienkach spolubojovníkov, všetkých občanov a prajeme si, aby žila v našom potomstve.“

Na pamätnej doske sú mená týchto padlých občanov Prakoviec:

Pamiatke
vo Svetovej vojne padlým spoluobčanom
1914 - 1918

Andráško Ján	Leλάk Štefan
Arady Aladár	Leško František
Dvorjančanský Jozef	Leško Jakub
Dvorjančanský Andrej	Nižník Jozef
Falatto Viktor	Pindroch Adolf
Horváth Dezider	Pindroch Štefan
Hupka František	Plačko Ján
Ivan Jozef	Pojdák Ján
Kašícký Štefan	Pollák Jozef
Klekner Jozef	Šrámkó Ludevít
Klekner Karol	Šrámkó Samuel
Bučko Augustín	Sikora Ján

Ľahké odpočinutie daj im, Pane!

A tých obetí nezmyselnej vojny nebolo ešte dosť.

pokračovanie na str.9



ČEŠŤ A SLÁVA HRDINOM...

pokračovanie zo str.8

Ani 2. svetová vojna neobišla Prakovce. Pozrime sa, ako to opisuje Kronika obce Prakovce v rokoch nasledujúcich: „Rok 1942, ako rok vojnový, vyžiadali si z radov obyvateľov obce aj prvé obeť na krvi. Na východnom fronte, v boji za otčinu, padli dvaja obyvatelia obce Prakovce: Vojtech Hupka a Andrej Liba. V obci boli za nich usporiadané smútočné oslavy a bohoslužby.“

Začiatkom roku 1945 sa v kronike ďalej píše: „Obyvatelia obce boli prísne sledovaní, kto bol podporivý, že podporuje partizánov alebo sa ich opovážal chváliť, bol odveľčený. Takého odveľčenia Nemcami stal sa obeťou i tunajší občan Matej Nižník, 50-ročný, ktorý sa nevrátil, a ani o sebe žiadnu správu nedal.“

V tomto roku, po oslobodení nášho okresu Červenou armádou, vydal Okresný národný výbor



Pamätník 2. sv. vojny

v Gelnici nariadenie pozbierať všetky výbušniny a zbrane v obci a chotári obce Prakovce a dopraviť ich do Gelnice. V Prakovciach sa táto práca vykonávala pod dozorom veliteľa Národnej milície Jindřicha Mitušinu. (Národné milície boli zriadené na oslobodenom území, aby udržiavali poriadok a bezpečnosť do tej doby, kým nebudú zriadené štátom ustanovené bezpečnostné zbory.) „Pozbierané výbušniny boli v apríli 1945 naložené na voz a pod dozorom meno-



Pamätná tabuľka oslobodenia

vaného odvezené na úrad ONV v Gelnici. Pri skladaní jedna pancierová päsť explodovala tak nešťastne, že menovaného usmrtila. Obec Prakovce, oceniac obetavosť Jindřicha Mitušinu, ako veliteľa Národnej milície v Prakovciach, na trovy obce, pozostatky menovaného dala previesť do Prakoviec a tu pochovať.“ Ďalej sa v Kronike obce píše: „Do konca roka 1945, z narukovaných v 2. svetovej vojne, sa nevrátili ani nedali o sebe správu, nasledovní občania Prakoviec: Štefan Lipták, Ján Eližer, Jozef Kandra, Andrej Liba, Vojtech Hupka a Ferdinand Klekner.“

V roku 1994, pri príležitosti 50. výročia Slovenského národného povstania, za starostovania Dušana Slovinského, na podnet zástupcu RSDr. Jána Schrifela, bol na celoobecných oslavách SNP odhalený pamätník s menami občanov obce Prakovce – obeť protifašistického odboja. Pamätník, ktorý bol postavený v režii obce, pripomína súčasným i budúcim generáciám, že spoluobčania: Eližer, Emil; Kandra, Jozef; Klekner, Ferdinand; Lipták, Štefan; Mitušina, Jindřich; Nižník, Matej v boji proti fašizmu, obetovali to najcennejšie – svoje životy.

Češť a sláva všetkým hrdinom – menovaným i nemenovaným! -fs-

Prosíme našich čitateľov, ak niektorí vlastnia rozličné materiály, ktoré môžu priniesť informácie o našich spoluobčanoch, ich životnej ceste v minulosti, nech sa prihlásia v obecnej knižnici, aby sme s nimi mohli oboznámiť našich čitateľov – spoluobčanov Prakoviec. Ďakujeme! -redakčná rada-

Z TVORIVÉHO PERA PRAKOVČANOV Anna Valentíková SNEHULIAK

Formujem pekne do spomienok gulí najkrajší čas, keď vytiahli sme sánky. Ach, tým slovom sa ku mne detstvo túli jak k prsiam dievčat biele dolománky.

Najkrajšia radosť, tá až ma omiňa, keď chystali sme sa zimu osláviť: na túto si s každým snehom spomínam, spravili sme snehuliakom postavy.

S palicou alebo metlou v holej ruke stáli ako obri v našom dvore. Spravili sme im tváre hodne hlúpe... na hlavu otcov klobúk dali tajne.

Tak radosť naša stála celú zimu a keď nám ju vietor zbúral prudký, z nového snehu robili sme inú a za golier hádzali si biele hrudky.

Predstavte si, že túto báseň Anny Valentíkovej, ktorá býva v Prakovciach Za Čurinkou, nepublikujeme ako prvú. Našli sme ju v závodnom časopise Strojár, ktorý bol vydaný 17. 12. 1964. Takže tento Snehuliak má už 45 rokov! Anna Valentíková v tom čase, ale aj neskôr, veľa tvorila a so svojou vlastnou tvorbou vystupovala aj na recitátorských súťažiach.

-mk-

ZELENINA AKO LIEK

Naša strava tvorí základ zdravia. S výživou a dostatočne silným trávením sa dá vyliečiť až 70 % všetkých zdravotných problémov.

Potrava sa rozkladá najmä v žalúdku a tenkom čreve pomocou enzýmov na jednoduché a vstrebateľné zložky: cukry, voľné masťné kyseliny, tuky a aminokyseliny, bielkoviny. Potrava sa v tenkom čreve rozloží na dve časti – živiny, ktoré sa vstrebávajú a na odpadové látky, vylúčené v stolici. Živiny prinášajú stavebné látky pre tkanivo, ktoré vyživuje ostatné tkanivo v tele. Nedokonalé trávenie potravy je príčinou viacerých chorôb. Postupne sa dostáva únava z nedostatočného prísunu živín, v krvi kolujú toxíny z nedokonalého natrávenia potravy. Tie sa postupne usadzujú v orgánoch a zaťažujú hlavne pečeň a obličky. Keď sa správne strávi potrava, nevznikajú toxíny a nevytvára sa základ budúceho ochorenia.

Jedzme veľa listovej zeleniny – obsahuje betakarotén. Jedlo môže mať na organizmus priam blahodárny účinok, ale aj naopak, môže spôsobiť vážne zdravotné problémy. Surová strava je našim najväčším pomocníkom, keď sme chorí. Skúsme sa liečiť najskôr tým, čo nám príroda dala. Živá strava napomáha uzdraveniu, zatiaľ čo umelé tabletky iba tlmia bolesť. Ak chceme byť trvale zdraví, musíme nájsť príčinu choroby.

Liečivé účinky zeleniny:

Brokolica – obezita, cukrovka, rakovina, nervozita, žalúdočné vedy, cievne choroby

Cibuľa – dýchacie problémy, uľahčuje vykašliavanie hlienu z priedušiek, antibiotikum proti baktériám, trombóza, priedušková astma, problémy s obličkami, pečeňou, rakovina žalúdka, hrubého čreva, zvonku – uštipnutie hmyzom
Cuketa – poruchy trávenia, podráždené črevá, kardiovaskulárne ochorenia, nedostatočná činnosť obličiek
Cvikla – anémia, skleróza, dna, reuma, čistenie krvi, antikarcinogénna (protirakovinová)

Hľávkový šalát – upokojuje, privoláva spánok, zápcha, obezita, reuma, cukrovka

Kapusta – žalúdočné, dvanástorníkové vedy, žalúdočné a črevné ťažkosti, cukrovka, reuma, pečeňové a žľazkové problémy, kardiovaskulárne problémy

Karfiol – prečisťuje, obezita, rakovina, ale: hlúb je nevhodný, obsahuje 90% dusičnanov!

Paprika – žalúdočné ťažkosti, podporuje trávenie, zápcha, pokazený žalúdok, cukrovka, obezita

Mangold – anémia, čistič krvi, mierne prehľadadlo, ale: obsahuje kyselinu oxalovú – zle pre obličky!

Mrkva – rakovina, astma, trombóza, artérioskleróza, kardiovaskulárne ťažkosti, cievne choroby, alergie, očné choroby

Olivy – zápcha, žalúdočné ťažkosti, podporuje trávenie, obezita, cukrovka

Cesnak – antibiotikum, proti parazitom, znižuje krvný tlak

Jazyk je odrazom zdravia.

Alica Hlucháňová



JELEŇ ŠKODNÍK

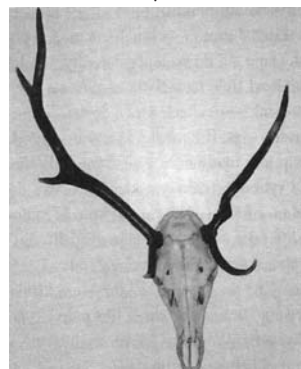
Keď príde september, mnohí poľovníci sa vykradnú z teplých domovov neraz aj do sychravého počasia, aby si vypočuli nádherné jelenie ručanie. Chvíle z týchto období bývajú pre poľovníkov nezabudnuteľné. Z množstva zážitkov, ktoré som zažil počas jeleních rúj vám chcem trochu priblížiť ten, vďaka ktorému mi pribudlo do zbierky trofejí skutočne raritné jelenie parožie.

Medzi moje najobľúbenejšie rujoviská patria tie pod Ostrým vrchom, ktoré sú aj najlepšie. A práve preto som sa na tieto miesta vybral aj 19. 9. 1978 v popoludňajších hodinách. Okolo piatej večer som dorazil na Ferovu cestu, ktorá sa nachádza pod Ostrým vrchom. Po chvíli som nad hrubou jedlinou začul ručať silnejšieho jelenia, ktorý sa snažil prilákať na seba pozornosť jeleníc. Jeho ručanie som počúval asi pol hodiny. Potom som sa rozhodol, že pôjdem vyššie okolo jedliny, aby som sa dostal bližšie k jeleni. Ruja bola pomerne slabá. Spomínaného silnejšieho jelenia už nebolo počuť, zrejme sa zatúlal niekam ďalej. Sem – tam sa však ozývali mladšie jelenie.

Odbočil som smerom k Žlabom. Šiel som z kroka na krok, chvíľami, keď som začul jelenia, som postál. Zrazu som neďaleko začul zaručanie. Zostal som na mieste stáť a sledoval som okolie. V smere predomnou som počul prasknúť vetvičku. Vtedy som si už pripravil Springfielda. Oprel som sa o buk a o krátku chvíľu som v malinici zbadal hlavu a parožie jelenia. V prvom momente sa mi zdalo, že má iba jeden paroh. Ale keď som sa lepšie prizrel, zistil som, že má aj druhý paroh, bol to však vidliak. Už som neváhal streliť ho. Všetci si výradový nepravidelný osmorák, nepravý škodník. Jeleň šiel pomaly cez malinčie a keď vyšiel z neho von do redšieho lesa a prechádzal

trochu škmo, zamieril som za lopatku a vystrelil. Zásah znakoval dobre, odskočil a stratil som ho z dohľadu. Bol som dosť zvedavý a nedočkavý a hneď som vykročil za jelenom s prebitou puškou. Po niekoľkých metroch od nástreľu som našiel farbu.

Medzičasom sa už zošerilo. Farby nebolo veľa, a tak sa mi po



Jeleň škodník J. Leľáka

stope šlo dosť ťažko. Keď som už prešiel asi 120 metrov, počul som, že jelen sa zdvihol a odbehol. Vzhľadom na to, že sa rýchlo stmievalo, rozhodol som sa, že postrieľaného jelenia dohľadám až ráno, večer to nemalo zmysel. Noc som mal veľmi nepokojnú, takmer vôbec som nespál, často som sa budil. Ráno ešte za tmy som bol už na mieste. Akonáhle sa dobre rozvidnelo, začal som dohľadávať jelenia aj so psom Lesykom, hrubosrstým jazvečíkom. Od prvého zaľahnutia jelen už veľa neprešiel. Po niekoľkých metroch som ho našiel už zhasnutého.

Túto jeleniu trofej si veľmi cením pre jej zaujímavú stavbu parožia. Bol to štvorročný jelen II. vekovej triedy.

Jaroslav Leľák

(Úryvok z knihy Františka Stoličného: Vzácne a zaujímavé ulovky Špiša. Kniha je vo fonde našej obecnej knižnice, môžete si ju vypožičať a prečítať celú.) - rr -

Vasov beh zlákal aj Prakovčanov

Tento lyžiarsky bežecký maratón zo Švédskeho Šälenu do Mory, merajúci 90 kilometrov, je najstarší, najslávnejší a jeden z najdlhších diaľkových behov na svete. Pre bežcov na lyžiach, profesionálnych i tých rekreačných, je lákavý ako med pre osy. No a v tomto roku zlákal aj Ing. Emila Pindrocha, ktorý si 22. 2. 2009 na ňom vyskúšal svoju kondíciu a vytrvalosť.



Vasov beh (Vasaloppet) sa koná od roku 1922 a každý rok sa ho na začiatku marca zúčastňuje takmer 12 000 lyžiarov z celého sveta. Ale historická udalosť, na ktorej základe vznikol, sa udiala už dávno predtým. Gustav Vasa, zakladateľ švédskej monarchie, viedol ako mladý šľachtic povstanie proti dánskym panovníkom a bol za to v roku 1523 zvolený za švédskeho kráľa. Keď tento budúci švédsky kráľ utekal pred Dánmi, vyzval obyvateľov mesta Mora k ozbrojenému povstaniu. Jeho výzva však vyznela naprázdno, a preto sa kráľ vydal na útek smerom k nórske hraniciam. Cesta, ktorú takto prešiel, merala 90 km. Všetko sa zlomilo vo chvíli, keď pri štokholmskom krviprelievaní prišla o život takmer stovka protestujúcich švédskych šľachticov a medzi nimi aj Vasov otec. Medzitým sa umúdрили i sedliaci z Mory a poslali za Gustávom Vasom dvoch najlepších lyžiarov. Ti dohonili kráľa v mestečku Šälen a priviedli ho späť do Mory. Povstanie trvalo dva a pol roka a skončilo sa dánskou porážkou. Nečudo, že tento emotívny príbeh a vzdialené Švédsko láka každoročne mnoho bežkárov, v tomto roku aj Emila Pindrocha: „Každý rok sa zúčastňujem Bielej stopy. V minuloročných Prakovských novinách (1/2008) som v článku o Bielej stope napísal, že riaditeľa jej prvých ročníkov Ing. Fuska inšpiroval práve Vasov beh. Na tieto preteky som sa nevedel odhodlať, bolo to pre mňa veľmi vzdialené. Nahovoril ma na to kamarát z Košíc slovami, že už nemáme veľa času. Zlákala ma aj atmosféra tohto masového behu, trať, švédska príroda a pod. Nie som však jediný Prakovčan, ktorý sa tohto behu zúčastnil. Asi pred 15 rokmi Vasov beh absolvoval Ján Kaľavský, ktorý vyrástol a svoju mladosť prežil v Prakovciach. A možno aj ďalší, o ktorých neviem.“

Popularitu Vasovho behu dokladá skutočnosť, že v tomto ročníku sa na štart postavilo až 15000 pretekárov. Pre mnohých z nich je dosiahnutie času pod 5 hodín utópiou, bežné sú však časy presahujúce 10 hodín. „Prihlášku na tieto preteky som poslal tým, že aj keď tých 90 km nezvládnem, aspoň sa zúčastním. Nie som aktívny športovec, ale turistika a lyžovanie ma sprevádza od detských čias. Trochu som si aj veril, lebo v Prakovciach sme pomerne silná turistická skupina, ktorá aj na bežkách absolvuje často náročnejšie, aj 10 – 11 hodinové túry. A navyše upravená trať na klasický beh je to, na čo som sa veľmi tešil aj pri vidine takmer poldennej túry na bežkách. Tieto očakávania sa mi naplnili a išlo sa mi celkom dobre i napriek celodennému sneženiu pri teplote 0° – -2°C, čo je pre bežkárov nevýhoda, lebo čerstvý sneh je pomalý (tupý). Terén bol mierne zvlnený, typický bežecký, okrem štartu, za ktorým nasledovalo asi 5 km stúpanie. A to mi veľmi nevyhovovalo, lebo som mal na svoju váhu a takúto trať trochu kratšie lyže, a tak som bol v miernych zjazdoch viditeľne pomalší. Hore do kopca sa mi išlo dobre. Zmieril som sa s tým a asi od 30. kilometra som si bol istý, že trať prejdem.“ Vasov beh má svoje špecifiká. Predovšetkým treba zvládnuť štart a vyhnúť sa prípadnej kolízii. Treba dobre namazať lyže, voskuje sa v niekoľkých vrstvách, aby sa jednotlivé vrstvy mohli postupne zodierať. Netradičné je aj občerstvenie. „Každých cca 10 km bola na trati občerstvovacia stanica, kde od teplej vody cez iontové nápoje a bujóny nechýbala ani známa švédska čučoriedková polievka, ktorú som si dal na každej občerstvovačke a veľmi mi chutila. Do cieľa som došiel potme, ale posledných 5 km je trať osvetlená. V cieľi do 1 hodiny každý dostane diplom s absolvovaným časom. Ja som mal 10 hodín a 45 minút. Chcel som to zvládnuť do 10 hodín, ale spomínané problémy mi to nedovolili. Ale aj tak to bolo dobré, zvládol som tieto preteky s dostatočnou rezervou pred stanoveným limitom. Vyše 400 účastníkov stiahli z trate kvôli nesplnenému limitu.“

No čas dôležitý nie je. Na Vasovom behu víťazí každý, kto ho dobehne. Blahoželáme, Emil!



E. Pindroch v cieľi



NÁREČOVÝ SLOVNÍK

pokračovanie

š
šmolíc - fajčiť
šajta - poleno
šalter - vypínač
šarpac - mykať
ščaba - štafel
ščamba - íver
ščebľa - priečka na rebríku
ščepic poky - očkovať
šenk - výčap
šerp - kosák
šifoner - skriňa
šichtar - nádeník
šimfovác - ohovárať
šina - kofajnica
širm - tienidlo
škiramyš - netopier
škrajbac - čmárať
šlajer - závoj
šlajfar - brusič
šlak - infarkt
šlapajcug - chodiť peši
šlauf - hadica
šlebudka - křmidlo
pre vtáčky
šlep - vlečka
šleper - podval
šličuha - korčuľa
šľosar - zámočník

šľubrik - bitúnok
šľupnuc - vklznuť
šľus - ukončené
šmajchľoš - úlistný
šmajchľovac - liškať sa
šmak - chuť
šmalec - masť
šmaric - hodiť
šmel'car - tavič
šmel'covac - taviť
šmertnica - cintorín
šmigolec - bič
šmigel' - brusný papier
šnep - sluha
šnoptichľa - vreckovka
šoldra - šunka
šor - zástup, rad
špajz - komora
šparga - motúz
špiglo - zrkadlo
špindľa - vreteno
špunt - zátka
šramciher - šrubovák
šraubštok - zverák
štacion - železničná stanica
štafirovac - parádiť
štajgovac - ziskávať
hodnosti
štamproch - kameňolom
štanga - tyč

šteker - zástrčka
šterný - vojenské
vyznamenania
štiglica - stehlík
štík - ohorok
štrajchac - trieť
štrajt - zvada, spor
štrajtac se - hádať sa
štrang - povraz
štreka - trať
štrikeraj - pletenie,
štrikovanie
štrimfla - ponožka
štrof - trest
šturma - vichrica
šufľada - zásuvka
šurc - zástera
šus - výstrel
šuter - štrk
švablik - zápalka
švinina - bravčovina
švungrad - zotrvačník

T
tačina - čačina, ihličie
talpa - podošva
tej - čaj
terľigac - ťažko ťahať
terniga - trnka
tigel' - ohňovzdorná nádoba
tľušňak - dubák
tolmačér - tlmočník

trimac - držať
trojka - d'atelina
truna - truhla
tuňo - lacno
turňa - veža
turnovac - cvičiť

U
uhľisko - rúbaň
ulapic - chytiť
umšlag - obklad

V
vadžic se - hádať sa, vadiť
sa
vachtar - strážnik
vachtareň - vrátnica
vajlink - drez
vanta - kameň, skala
varštak - dielňa
vartesaľ - čakáreň
veksel' - výhybka
veksľovac - vymieňať,
striedať
veper - brav
vercagj - náradie
vinkel' - uhol
viršľa - párok
vorichtung - zariadenie
vorizgac - chodiť hore dolu
vražic - čarovať
vufka - jeľša

vydrizňac se - vysmievať sa
vykaľic - vymazať
vyluftovac - vyvetrať
vypuvany - hladko oholený

Z - Ž
zabrudzený - ušpinený
zac - usadenina
zaft - šťava
zahakovac se - koktať
zahartovaný - zakalený
zajmuc - hájiť
zakirkavený - zakrpatený,
prestal rásť

zakľa - zatiaľ
zašitka - posiedka
zbuška - maselnica
zdohadac - spomenúť si
zdulovac - spadnúť
zgurbavené - dokrčené
zicung - schôdza
zicherhajstka - spinka
zmorudzganý - veľmi
špinavý
zrukovac - tlačiť
žmund - naplavenina
žochtar - vedro na dojenie
mlieka Jozef Kašický

*Pozývame Vás na 10. ročník
Slovanskej piesne, ktorý sa uskutoční
23. júna 2009 v Klube kultúry*

*Žiaci v škole sa učia
vybrané slová po „p“.
Učiteľka:*

„Deti, kto mi povie odvodené
slovo od slova pýr?“

Ticho.

Naraz sa prihlási žiak:

„Ta ja viem, súdružka učiteľka!“

Vypirena kura!“

Ďakujeme, p. uč. Matúšová!



ŽELEZIARSTVO GANZ

Hlavná 140, Prakovce (Biely dom)

- domáce potreby
- elektrospotrebiče
- plynové spotrebiče – sporáky
- kotly
- elektro
- náradie
- vodoinštalčný a kúrenársky materiál
- vane, umývadlá
- batérie

Otváracie hodiny: pondelok až piatok 8,00 – 17,00 h.
sobota 8,00 – 12,00 h.